

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder. — Het nadrukken van de inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Ds R. H. Bremmer, Zwolle; Ds J. van Bruggen, Assen; Ds D. J. Buwalda, Kampen; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds L. Doekes, Hilversum; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; P. Groen, Rotterdam; Prof. B. Holwerda, Kampen; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Apeldoorn; Ds H. Knoop, Rotterdam; Ds J. Meester, Amsterdam; Mr Dr J. Meulink, Enschede; Ds H. M. Mulder, Kampen; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds H. J. Schlöder, Utrecht; Ds J. Smellik, Groningen; Dr H. Smilde, Groningen; Ds J. P. v. d. Stool, Grootegast; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds C. Vonk, Schiedam; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen; voor medewerkers: rechtstreeks aan hen of aan de administratie.

Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V., Goes. Tel. 2424 — Postrek. Nummer 406040 ten name van „DE REFORMATIE“, GOES.

Abonn.: f 4.50 per halfj., buitenl. f 11,— per jaar; losse nummers 20 cent, alles bij vooruitbetaling. Advertentiën: 20 cent per m.m.

INHOUD. Hoofdartikel: De langzame haast des Heren. 7 slot. — Schooldag: Lerende onderhouden. — Kerkelijk leven: Een herder..... één kudde, 1. Onze gewone copie. Barth is boos „De troebele bron“. — Indrukken van de Synode: „Die Unvollendete“. Opening der lessen. —

Theol. Hogeschool. — Op en om 't kerkplein: O.F.M. — Opvoeding en Onderwijs: Naar Geref. Middelbaar en Voorbereidend Hoger Onderwijs. — Lit. en Kunst. — Kerknieuws. — Verslag Gen. Synode.

De langzame haast des Heren (VII, slot)

HOOFDARTIKEL

„Er was een zeker rechter in een stad, die God niet vreesde en geen mens ontzag. En er was een zekere weduwe in die stad en zij kwam tot hem, zeggende: doe mij recht tegen mijn wederpartij“ (Luc. 18: 2, 3). Maar die rechter was een brunt. Hij vreesde God niet, die Man der weduwen, en stoorde zich niet aan de mensen. Naar dat vrouwtje wilde hij niet horen, want dat vrouwtje en haar rechtzaak interesseerde hem geen zier. De eerste dag stuurde hij haar dan ook weg. Wat dacht dat mensje wel, dat hij het recht van weduwvrouwtjes ging bestellen? Kom nu! Maar de volgende zittingsdag is die vrouw er weer. Ze is niet brutaal en niet opdringerig, ze is misschien wel heel erg bang voor die rechter, die zo nors is en zo brunt; ze koopt hem ook niet om, stel, dat ze daar het geld voor had; ze probeert óók niet via vrienden en bekenden die rechter tot andere gedachten te brengen, stel, dat ze vrienden en bekenden had. Ze houdt alleen maar aan. Ze houdt alleen maar vol: Wanneer, mijnheer de rechter, zijt ge nu ook eens rechter voor mij? En zo gaat er geen zittingsdag voorbij, of dat vrouwtje is er weer met die vraag om haar recht. En langzaam groeit er in de ziel van de rechter de wrevel en de ergernis. Daar gaat geen dag voorbij, of dat mensje — Enos — staat daar weer voor hem. Dat kan nog wel eens zó ver komen, denkt die rechter, dat ze me bont en blauw zal slaan en als een kat, die in het nauw gebracht is, plotseling naar voren springt en het op vechten uitloopt. Want dát is de zin van die laatste woorden van vers 5: „opdat ze niet eindelijk come en mij het hoofd breke“. De letterlijke betekenis van dat woord, dat de Statenvertaling weergegeven heeft door „het hoofd breken“ is: in het gezicht slaan. Nu heeft de Statenvertaling hier in de vertaling gekozen voor een overdrachtelijke betekenis, maar prof. Greijdanus schrijft: „Dit woord komt in het Nieuwe Testament ook nog voor in 1 Cor. 9: 27. In eigenlijken zin betekent dit: in het gezicht slaan. Maar dan verder: mishandelen. Sommigen willen het hier overdrachtelijk verstaan. (Maar) we moeten er wel op letten, dat hier de rechter, misschien in ruwe overdrijving, slechts uitspreekt, wat hij vreest, maar dat daarmee niet gezegd wordt, wat deze weduwe metterdaad zou doen. Daarom zullen we hier wel de eigenlijke betekenis moeten nemen: in het gezicht slaan, bont en blauw slaan“¹⁾. En iets eerder geeft Greijdanus de betekenis van deze woorden aldus weer: „Hij (namelijk de rechter) weet niet, wat deze weduwe eindelijk nog zou kunnen doen. Zij houdt al maar vol. Misschien zou zij hem op het laatst nog kunnen aanvliegen en met hare vuisten in het gezicht slaan. Die schande zou hem te groot worden. Hij kan toch niet gaan vechten, allerm minst met een vrouw, een weduwe“²⁾. Dan moet dat zaakje maar eerst aan de kant. En hij stelt dan het recht van die weduwvrouw. Zo blijkt

dat weerloze, wapenloze vrouwtje — Enos! — sterker dan die brunt van een rechter door dat éne wapen, dat ze heeft: het wapen van haar geduld, het wapen van haar volharding. Nu zegt de Here: „hoort wat de onrechtvaardige rechter zegt!“ Ja, láát ons daar naar horen! Want 's Heren volk staat tegenover de Rechter van hemel en aarde heel anders dan dat vrouwtje stond tegenover die aardse rechter. Die rechter was een brunt. Maar de Rechter van hemel en aarde is heilig. Die rechter interesseerde zich voor dat vrouwtje niet; wat kon hem die zaak nu schelen? Maar de Rechter van hemel en aarde heeft Zijn volk lief met een eeuwige, grondeloze liefde. Wanneer dat vrouwtje riep: „doe mij recht“, dan was dat voor die rechter een vreedme stem, maar als Gods volk roept: „doe ons recht“, „verlos ons, Heer der legeren“, dan hoort de Rechter van hemel en aarde daarin het roepen van Zijn eigen Geest. Die in dat volk zucht met onuitsprekelijke verzuchtingen. En tóch — Gods volk krijgt dezelfde strijd als dat vrouwtje. Want de Rechter van hemel en aarde toeft om te verhooren, als het volk hier op aarde — alsmede „de zielen onder het altaar“ — roept om zijn recht en om de vervulling van al Gods heerlijke beloften. Die aardse rechter toefde met zijn rechtspraak, omdat hij een stug en onbewogen hart had, maar waarom, zo zegt Christus, toeft uw God om uw geboden, o kerk, te horen? Wel, omdat Hij langmoedig is (vers 7) over Zijn volk. Dat woord langmoedig hier in dit verband heeft vaak verwondering gewekt. Wat kon de Here daar toch mee bedoelen? Maar wie heeft gezien, dat in dat woord de gedachte van de zelfbeheersing zit en dus dit woord geen expressie van een bepaalde „gezinheid“ wil zijn op zichzelf, maar de wijze aangeeft van openbaring van iedere gezinheid, voor hem wordt dit woord van de Heiland verstaanbaar. Want tweemaal komt in deze pericop het woordje „hoevel“ voor, in de versen 4 en 7³⁾. Die áárdsche rechter deed tenslotte tóch recht, hoewel hij God niet vreesde en geen mens ontzag. De hémelse Rechter zal Zijn uitverkorenen horen, die dag en nacht tot Hem roepen, hoewel Hij langmoedig is over hen. In het redebeleid staan dus logisch op één lijn die hardheid van de aardse rechter en de langmoedigheid van de hemelse. Het zijn beide a.h.w. tegeninstanties voor het houden van de rechtspraak. Dus is die langmoedigheid voor dat volk, dat roept om recht, geen aardig ding om theologisch mee te spelen en te speculeren, maar iets om a.h.w. te overwinnen door gebed en door geloofsvolharding. Want de hémelse Rechter zal Zijn volk wel haastig recht doen op hun geboden (vers 8), máár Hij is over hen langmoedig. Zijn langzame haast. Dat groot mysterie. Die grote zegen, maar ook die zware proef. Want nu geldt enerzijds: al toornet de Here, Zijn toorn bewijzen beheerst Hij in volkomenheid;

die worden pas volkomen, als Zijn besluit voltoerd is, maar anderzijds geldt ook: al heeft de Here lief met eeuwige, grondeloze liefde, zijn liefdebewijzen beheerst Hij in volkomenheid; die worden pas volkomen, als Zijn besluit voltoerd is. Dus zal ieder Zijn langmoedigheid hebben te prijzen, want daardoor schept Hij het „heden der genade“, opdat wij ons bekeren zullen en geloven het Woord van de genade, maar anderzijds zullen wij volharden in het gebed, dat Hij Zich háásten zal, opdat Hij ons voorgoed en volkomen zal stellen in het eeuwige leven — dat genadericht der kerk. Naar die twee drijft Gods lankmoedigheid ons uit: het geloof in het Woord der genade en het gebed om de vervulling van dit Woord. Want Christus zeide deze gelijkenis „daartoe strekkende, dat men altijd bidden moet en niet vertragen“. En Hij besluit deze gelijkenis met de vraag: als Ik wederkom, zal Ik nog geloóf vinden op deze aarde? Hij vraagt niet: zal Ik nog godsdienstigheid — lichte of zware —, zal Ik nog religieusiteit aantreffen, dát blijft er heus wel, maar Hij vraagt: zal Ik nog geloof vinden. „Het geloof in God en Zijn Evangelie, in Christus en Zijn wederkomst. Hier wordt bijzonder gezien op dit laatste, het geloof aan Christus' verschijning ten oordeel. Tegen het laatste wordt het bang voor de geloofigen (17: 22). Velen vallen dan ook af van het geloof (Matth. 24: 10—12, 22). De Heere schijnt maar niet te zullen komen (vs 7). Zoo laten velen 't geloof in Zijn wederkomst varen, en daarmee het geloof in God en Zijn Evangelie en Zijn Christus. Daardoor blijven er dan maar weinig ware geloofigen, die nog blijven vasthouden aan, en uitsien naar 's Heeren komst, op aarde over, zoo weinig, dat de Heere nu vraagt, of er dan nog dat geloof zal zijn“⁴⁾. Want juist omdat onze God langmoedig is, wordt ons geloof op zijn w a a r a c h t i g h e i d beproefd en alle schijngehoof zal door die langmoedigheid ontmaskerd worden. Daar God Zich langzaam haast, is er voor ons het gebod van de v o l h a r d i n g der heiligen en dat is alleen te volbrengen voor wie waarlijk geloof en van het Woord zijn pleitgrond maakt. Daarheen — naar dat Woord — drijft ons die God, Die in Zijn haasten langzaam is. Want dat Woord, dát doet ons Zijn genadige gezindheid kennen in Jezus Christus. Daar is één dezer jaren van synodocratische kant eens opgemerkt, dat er een frappante parallel is tussen Schilder's afwijzing van de algemene genade theorie en zijn strijd tegen de — zeg maar even — kuyperiaanse verbondsconstructies⁵⁾. Nu, hóe die auteur die parallel zal lopen is hier onder in een noot eerlijkshalve aangegeven, maar is verder van geen belang en we kunnen dit ook wel losmaken van de éne persoon, prof. Schilder, maar dát hier inderdaad verbindingen zijn is zeker. Het is deze verbinding: de e r k e n n i n g v a n d e p l a a t s v a n h e t W o o r d G o d s. In de strijd over Verbond en Doop is dit centraal: hoe word ik zeker van Gods genadige gezindheid? Uit de feiten in mijn leven óf

¹⁾ Idem, a.w. bl. 850.

²⁾ Dr S. J. Riddetbos, Rondom het gemengde-gratieprobleem, bl. 16: „De parallel met de particuliere-genadeleer is in dit opzicht frappant. Wanneer het Verbond wordt uitgehold, dan wordt de particuliere verbondsgenade teruggebracht tot een rechtsbetrekking, waarin de mens nog twee kanten uit kan en dan wordt de vraag of hier nog wel van genade gesproken kan worden ten diepste door de (wel van God bepaalde) menselijke gehoorzaamheid of ongehoorzaamheid beslist. Welnu, de stand van zaken is in de leer der algemene genade wezenlijk gelijk. Bij Schilder loopt de lijn van het mandaat naar de gratie, terwijl volgens de Bijbel God ook ongelovige cultuurmandatarissen met Zijn lankmoedigheid altijd nog een eeuwigheid vooruit is“.

³⁾ Dr S. Greijdanus, Het heilig Evangelie naar de beschrijving van Lucas, II, Amsterdam 1941, bl. 847.

⁴⁾ Idem t.a.p.

⁵⁾ In vers 4 staat *al was* en in vers 7 *was*. Van beide uitdrukkingen zegt Greijdanus (a.w. bl. 846 en 849), dat ze concessieve betekenis hebben.